

Hara ngākau kino | Review of hate crime law

Report summary — Somali

Sida sharciga Aotearoa New Zealand uu uga jawaabo dambiyada nacaybka

Maxaan helnay

Sida ku cad sharciga hadda jira, haddii dembiilaha uu dembi galo sababtoo ah cadaawad uu u qabo koox dad ah, taasi waxay tixgelinaysaa maxkamadaha marka la xukumo. Dib-u-eegiddu waxay tixgelisay haddii sharciga hadda jira uu si waafi ah uga jawaabay dambiyada nacaybka ama haddii isbeddello la sameeyo sida abuurista dembiyada nacaybka cusub.

Waxaan ogaanay inay jiraan xoogaa dhibaatooyin ah sida sharciga hadda jira uu u shaqeeyo.

Garsoorayaasha loogama baahna inay si cad ugu sheegaan dadweynaha (sida go'aannada lagu xukumo) in dembigu ahaa dembi nacayb taasina ay ka dhigayso mid aad u daran.

Marka ay maxkamaddu ogaato in dembigu uu ka dhashay cadaawad loo qabo koox dad ah, natiijadaas looma diiwaangeliyo si nidaamsan oo la heli karo.

Ma jiro hab cad oo lagu hubinayo in maxkamaduhu ogaadaan in dembiga laga yaabo inuu ka dhashay cadaawad loo qabo koox dad ah oo ay ku xisaabtamaan go'aanadooda.

Halkii laga abuurilahaa dembiyada nacaybka cusub, waxaan u maleyneynaa in habka ugu wanaagsan uu yahay in la hagaajiyo sharciga hadda jira si wax looga qabto dhibaatooyinkan.

Warbixintayada, waxaan ku soo jeedineynaa talooyin si aan gacan uga geysano hubinta in dembiilaha dhiirigelintiisa cadaw si joogto ah loo aqoonsaday oo ay tixgeliyeen maxkamadaha, si cadna loogu wajaho go'aamada xukunka oo si nidaamsan loo diiwaangeliyo.

Kuma talineyno abuurista dembiyada nacaybka cusub. Uma maleyneyno in tani ay xallin doonto dhibaatooyinka aan aqoonsannay, waxaanan u maleyneynaa inay, dhab ahaantii, leedahay khasaare weyn.

Waa maxay sababta dib u eegistani u dhacday

Bishii Maarso 2024, Dawladdu waxay waydiisay Te Aka Matua o te Ture | Guddiga Sharciga si ay u eegaan sida sharciga Aotearoa New Zealand uu uga jawaabay dembi nacaybka - dambi ka yimid cadaawad loo qabo koox dad ah sababtoo ah cidda ay yihiin (tusaale, isirkooda, diintooda, aqoonsiga jinsiga, nooca galmada ama naafanimada). Dawladdu waxay naga codsatay inaan eegno bal in sharciga la beddelo si loo abuuro dembiyo nacayb ku salaysan iyo in kale.

Codsigan ayaa daba socday weerarkii argagixisanimoo ee 2019 lagu qaaday masjidka Christchurch (goobaha cibaadada Muslimiinta). Weerarku wuxuu saameyn qoto-dheer oo joogto ah ku yeeshay shacabka muslimiinta ah, kaasoo ahaa mid si toos ah loo beegsaday, isagoo sidoo kale si weyn u saameeyay guud ahaan ummadda. Weerarkani waxa uu muujiyay walaaca laga qabo in nidaamka cadaaladu uu si waafi ah u aqoonsanayo ugana jawaabay dambiyada nacaybka. Guddi Boqortooyo ah oo baadhitaan ku sameeyay weerarka ayaa sheegay in sharcigu u baahan yahay in uu si cad u garto halista dembiyada nacaybka iyo in mustaqbalka laga hortago dembiyada noocaas ah. Waxay ku talisay in dembiyo nacayb cusub la abuuro.

Waa maxay dembi nacaybku?

Waxaan u isticmaalnaa ereyga 'dembi nacaybka' si aan u tixraacno fal dembi hore u ahaa oo ay sababeen gebi ahaan ama qayb ahaan cadowtinimada loo qabo koox dad ah oo leh sifo la wadaago. Astaamahaan waxaa ka mid noqon kara jinsiyad, diin, nooca galmada, aqoonsiga jinsiga, da'da ama naafanimada. Kuwaas waxaa loo yaqaan 'sifado la ilaaliyo'.

Some examples could be:

- weerar lagu bartilmaameedsanayo qof diintiisa darteed;
- handadaad ama handadaad lagula kacay qof sababtoo ah dookhdiisa galmo; iyo
- Burburinta qoraallada lagu jiheeyo bulshada sababtoo ah isirkooda.

'Nacayb' iyo 'Colaad'

In kasta oo 'dembi nacayb' uu yahay erey si caadi ah loo isticmaalo, oo ka muuqda tixraaca aan ka helnay Dowladda iyo cinwaanka dib u eegistayada, laguma isticmaalo sharciga New Zealand. Taa beddelkeeda, sharcigu waxa uu tilmaamayaa dembiga loo geystey sababtoo ah 'cadaawad loo qabo' koox dad ah. Sababtan awgeed, warbixinteenaa waxaan isticmaalnaa ereyga 'cadaawad' marka aan tixraaceyno dhiirigelinta dembiilaha. Waxaan u isticmaalnaa ereyga 'dembi nacayb' macno guud si aan u qeexno nooca dembiga aan ka walaacsannahay dib u eegistan.

Waxa uu sharcigu hadda qabto

Gudaha Aotearoa New Zealand, waxaan isticmaalnaa 'qaabka sii xumeynta xukunka' ee sharciga dembiyada nacaybka.

Tani waxay ka dhigan tahay in maxkamaddu ay u aragto dhiirigelinta colaadeed inay tahay arrin sii xumaynaysa marka ay xukuntay qof lagu helay dembi. Tani waxay horseedi kartaa xukun ka sii daran. Tusaale ahaan, waxay la macno noqon kartaa in dembiilaha uu muddo dheer xabsiga ku jiro. Arrinta sii xumaynaysa waxay khusaysaa dembi kasta.

Aotearoa New Zealand ma laha dembiyo nacayb gaar ah. Xaqiiqda ah in dembigu uu ahaa mid colaadeed waxba ka beddeli mayso dembiga qofka lagu soo oogay. Tusaale ahaan, weerar uu ka dhashay cunsuriyad waxaa lagu dacweeyaa weerar ahaan. Dhiirigelin colaadeed ayaa la tixgaliyaa marka xukunku dhaco, ka dib marka dembiilaha la xukumo.

Muxuu dib u eegistani ku saabsan tahay

Su'aasha muhiimka ah ee dib u eegistani waxay ahayd in sharciga Aotearoa New Zealand uu ka kooban yahay dembiyada nacaybka gaarka ah (ama iyo sidoo kale ama halkii jumlada sii xumeynta).

Dib-u-eegidayadu ma tix-gelin in laga dhigo falal sharci-darro ah oo aan markii hore dembi ahayn. Waxay ku koobnayd in la tixgeliyo sida sharciga ciqaabtu uu ula dhaqmo falalka markii horeba sharci-darrada ahaa marka ay sidoo kale dhiirigelinayaan colaad. Dembiyada sida weerarka, caga-juglaynta iyo kharribadda qoraallada ayaa durbaba dembi ah.

Dib u eegisteennu ma tixgelin sharciyada hadalka nacaybka. Hadal nacayb ah, waxaan ula jeednaa hadal ama muuqaal muujinaya nacayb ama cadaawad koox dad ah. Intii lagu jiray wada-tashi, tiro kooxo ah ayaa sheegay in hadal nacayb

ah uu walaac badan ku hayo bulshooyin badan marka loo eego dambiyada nacaybka. Tani waa sababta oo ah waa wax caadi ah oo la dareemo iyo sababtoo ah dhaawaca iyo cabsida uu sababi karo. Soo-gudbiyayaasha kale waxay noo sheegeen in sharciyada hadalka nacaybku ay si aan macquul ahayn u xaddidi doonaan xuquuqda xorriyadda hadalka. Waxaan u mahadcelineynaa soo-gudbiyayaashan. Si kastaba ha ahaatee, fiirinta ama sameynta talooyin ku saabsan sharciyada hadalka nacaybka waxay ka baxsanayd baaxadda dib-u-eegistayada.

Dib-u-eegistayadu waxay ku kooban tahay waxa sharcigu sameyn karo si uu si fiican uga jawaabo dambiyada nacaybka. Waan ognahay in yaraynta dambiyada nacaybka iyo waxyeelada ay keento ay u baahan tahay tallaabo ka baxsan sharciga dambiyada, oo ay ku jiraan ka-qaybgalka bulshada, waxbarashada iyo adeegyada taageerada.

Maxaa ka dhigaya dambiyada nacaybka inay ka duwan yihiin dambiyada kale?

Dambiyada nacaybku waxay keenaan waxyeello siyaabo ka baxsan dhibbanaha degdegga ah. Tani waa sababta oo ah dambiyada nacaybku waxay bartilmaameedsadaan dadka sababtoo ah cidda ay yihiin. Kuwani waa noocyo ka mid ah waxyeelada ay keenaan dambiyada nacaybka:

- Waxyeello loo geysto dhibbanaha. Dhibanayaashu waxay inta badan la kulmaan waxyeello maskaxeed oo qoto dheer sababtoo ah waxaa loo bartilmaameedsadaa cidda ay yihiin. Tani waxay abuuri kartaa walaac iyo cabsi waarta.
- Waxyeello bulshada soo gaarta. Sababtoo ah dambiyada nacaybku waxay bartilmaameedsadaan dadka iyadoo lagu saleynayo aqoonsigooda, waxay fariin u dirtaa bulshooyinka oo dhan oo wadaagaya aqoonsigaas inaysan ammaan ahayn ama lagu soo dhaweynayo Aotearoa New Zealand. Xubnaha bulshooyinkan waxay dareemi karaan hanjabaad, nugul, xanaaq iyo walwal. Waxay ka bixi karaan nolosha dadweynaha ama waxay dareemi karaan ammaan darro iyagoo muujinaya aqoonsigooda, dhaqankooda ama caqiidadooda.
- Waxyeello bulshada soo gaarta. Dembiyada nacaybku waxay kala qaybin karaan bulshooyinka, waxay wiiqayaan isku xirnaanta bulshada waxayna wiiqayaan kalsoonida hay'adaha dadweynaha iyo nidaamka caddaaladda.

Iyagoo bartilmaameedsanaya dhibbanayaasha iyadoo lagu saleynayo aqoonsigooda, dembiilayaasha dambiyada nacaybku waxay wiiqayaan qiyamka

muhiimka ah ee ay wadaagaan dad badan oo reer New Zealand ah sida sinnaanta, dulqaadka iyo sharafta aadanaha.

Sababahan awgood, Aotearoa New Zealand, sida dalal kale oo badan, waxay ula dhaqantaa dambiyada nacaybka si ka dhab ah dambiyada la midka ah ee aan lagu kicin cadaawadda.

Nidaamka caddaaladdu waa inuu dambiilayaasha ka mas'uul noqdaa dambiyada ay dhiirigeliyaan cadaawadda, u diraa farriin cad dadweynaha in dambiyada nacaybku aan la aqbali karin, ay yareeyaan dhacdooyinka dambiyada nacaybka ilaa inta suurtoogalka ah oo ay u xaqiijiyaan bulshooyinka ay saameeyeen in cadaawadda loo qabo si dhab ah loola dhaqmi doono. Waxaan u aragnaa kuwan inay yihiin ujeedooyinka ay tahay in sharciga dambiyada nacaybka lagu fuliyo.

Waxa aan ka naqaanno dambiyada nacaybka ee Aotearoa New Zealand

Xogtu ma dhammaystirna, laakiin macluumaadka aan hayno wuxuu muujinayaa in dambiyada nacaybka ay ka dhacaan dalkan.

Booliisku waxay si nidaamsan u bilaabeen inay diiwaangeliyaan dambiyada nacaybka ee la soo sheegay sannadkii 2019. Diiwaannada waxay muujinayaan in:

- dambiyada nacaybka ee la soo sheegay ay ka kooban yihiin qiyaastii 0.8 boqolkiiba dhammaan dambiyada la soo sheegay; iyo
- warbixinnada dambiyada nacaybka ayaa kordhay laga bilaabo qiyaastii 3,452 dhacdo sannadkii 2021 ilaa 5,918 sannadkii 2025. Tani waxay ka tarjumaysaa hababka warbixinta oo la hagaajiyay halkii laga heli lahaa dambiyo badan.

Noocyada ugu badan ee dambiyada la soo sheegay ee la soo sheegay waa:

- khashkhashaadda iyo dhaqanka hanjabaadda;
- khalkhalka dadweynaha;
- weerarrada; iyo
- waxyeellada hantida.

Dhacdooyinka ugu badan ee la soo sheegay waxay ku lug lahaayeen cadaawad ku salaysan jinsiyadda ama qowmiyadda, oo ay ku xigto jihada galmada iyo diinta.

Diiwaanada booliisku ma bixinayaan sawirka oo dhan. Sahamin iyo waxa naloo sheegay intii lagu jiray wadatashiga dib u eegistan waxay muujinayaan in dhacdooyin badan oo dambiyada nacaybka ah aan la soo sheegin.

Dhibaatooyinke ayaan aqoonsannay?

Waxaan ogaanay in ay jiraan dhibaatooyin ka jira sharciga hadda jira.

- Garsoorayaasha looma baahna inay si cad ula xiriiraan dadweynaha (sida go'aannadooda xukunka) in dembigu uu ahaa dambi nacayb ah taasina ay ka dhigayso mid aad u daran. Taasi macnaheedu waa in dambiyada nacaybka aan si joogto ah loo cambaareyn karin.
- Marka maxkamaddu ogaato in dembigu uu ka dhashay cadowtinimo loo geystay koox dad ah, natiijadaas laguma diiwaan geliyo si nidaamsan oo la heli karo. Tani waxay xaddidaysaa awoodda maxkamadaha, Booliska New Zealand iyo Waaxda Asluubta inay si habboon ula macaamilaan dambiilaha. Waxay sidoo kale adkeyneysaa in la qiimeeyo in nidaamka caddaaladdu uu uga jawaabay dambiyada nacaybka sida ay tahay.
- Ma jiro hab cad oo lagu hubinayo in maxkamaduhu ay ogyihiin in dembi uu ka dhashay cadowtinimo loo geystay koox dad ah oo ay taas ku tixgeliyaan go'aannadooda. Tani waxay macnaheedu noqon kartaa in dambiilayaasha qaar aan si buuxda loola xisaabtamin ama in fursadaha looga hortago dambiga dheeraadka ah la seegay.

Waxaan ku soo gabagabeynay in kuwani ay yihiin dhibaatooyin muhiim ah. Si kastaba ha ahaatee, uma baahna qaab sharci oo aasaasi ah oo ka duwan si wax looga qabto dambiyada nacaybka. Taa beddelkeeda, waxaa wax looga qaban karaa iyada oo loo marayo dib-u-habeyn bartilmaameedsan oo lagu sameeyo qaabka sii xumeynta xukunnada jira.

Maxaynu ugu talin lahayn abuurista dembiyada nacaybka

Waxaan ka fiirsanay in Aotearoa New Zealand ay abuurto dembiyo cusub oo kala duwan oo loogu talagalay noocyada dambiyada jira ee ku salaysan cadaawadda - tusaale ahaan, weerar lagu sameeyay cadaawadda.

Habkani wuxuu horey uga jiray waddamada qaar waxaana ku taliyay Guddiga Boqortooyada ee Baaritaanka weerarkii argagixisada ee Christchurch. Mid ka mid ah doodaha habkan ayaa ah inuu si cad u aqoonsan yahay oo sharci ahaan u magacaabayo dabeecadda gaarka ah ee dambiyada nacaybka inay ka duwan tahay dambiyada kale.

Waxaan ku soo gabagabeynay in tani aysan ahayn habka ugu waxtarka badan ee wax looga qaban karo dhibaatooyinka aan aqoonsannay iyo hagaajinta habka wax looga qabto dambiyada nacaybka marka la dhaqan gelinayo.

Abuuritaanka dembiyo cusub waxay yeelan doontaa faa'iidooyin, oo ay ku jiraan hagaajinta diiwaangelinta iyo cambaareynta dambiyada nacaybka kiisaska lagu soo oogo dambiilaha laguna xukumo dambi nacayb.

Si kastaba ha ahaatee, waayo-aragnimada dibadda iyo jawaab celinta aan helnay waxay soo jeediyeen in dembiyo nacayb cusub aan si joogto ah loogu isticmaali doonin ficil ahaan. Xeer ilaaliyeyaashu waxay u badan tahay inay dadka ku soo oogaan dembiyo jira kiisaska qaarkood (sida weerarka halkii laga ahaan lahaa weerar colaadeed oo lagu kicinayo cadowtinimo) sababtoo ah dembiyadaas way fududaan lahayd in la caddeeyo eedaysanayaashuna waxay u badan tahay inay qirtaan dambigooda. Meesha qof lagu soo oogay dambi nacayb ah, xeerbeegtidu waxay ka caga jiidi karaan inay xukumaan, xitaa haddii caddayntu ay taageerto, sababtoo ah walaac laga qabo in dambiilaha la ceebeeyo. Arrimahani waxay xaddidi doonaan awoodda dambiyada nacaybka si wax looga qabto dhibaatooyinka aan ku aqoonsannay sharciga hadda jira.

Soo bandhigidda dembiyada nacaybka waxay sidoo kale abuuri doontaa dhibaatooyin cusub.

- **Ka dhig kiisaska maxkamadda kuwo dheer oo ka sii adag.** Xeer ilaaliyeyaashu waxay u baahan doonaan inay caddeeyaan ujeedo cadowtinimo oo ka baxsan shaki macquul ah maxkamad si loo helo xukun. Tani waxay u baahan kartaa caddayn dheeraad ah in la soo bandhigo oo ay horseeddo kiisaska oo qaata waqti dheer in la maro maxkamadaha. Eedaysanayaashu sidoo kale waxay u badan tahay inay yaraadaan inay qirtaan dambiga, taasoo horseedaysa maxkamado badan oo la isku haysto.
- Waxay horseedi kartaa dhiirigelin cadowtinimo ah oo aan wax laga qaban kiisaska qaarkood. Sida kor lagu sharaxay, dacwad oogayaashu uma badna inay si joogto ah dadka ugu soo oogaan dembiyo cusub oo nacayb ah, meesha ay ka helaanna, xeerbeegtidu waxay ka caga jiidi karaan inay xukumaan. Haddii dambiilaha lagu soo oogo ama lagu helo dambi jira, ujeeddadooda cadowtinimo haba yaraatee lama tixgelin doono.
- Kordhi culayska dhibanayaasha. Haddii eedaysanaha lagu soo oogo dambi nacayb ah, waxay u badan tahay in dhibbanuhu u baahan doono inuu bixiyo caddayn ku saabsan dhiirigelinta cadowtinimada ee la

sheegay maxkamadeynta. Tani waxay noqon kartaa mid dhib badan oo dib u dhac ku ah dhibbanaha.

- **Ka dhig sharciga mid aan dabacsanayn oo mustaqbalka caddayn u ah.** Dembiyada nacaybka badanaa waxay ku kooban yihiin noocyo gaar ah oo dambi ah iyo astaamo gaar ah oo la ilaaliyo. Noocyada kale ee dambiyada nacaybka ku salaysan ee ka baxsan baaxadda dambiyadaas si kala duwan ayaa loola dhaqmi doonaa. Isbeddellada sharciga ayaa laga yaabaa in loo baahdo si looga jawaabo noocyada cusub ee dambiyada nacaybka.
- **Yaree isku xirnaanta sharciga dambiyada.** Dhiirigelinta colaadda waxaa loola dhaqmi doonaa si ka culus arrimaha kale ee sii xumeynaya ee la tixgeliyo oo keliya marka la xukumayo (tusaale ahaan, haddii dhibbanuhu uu si gaar ah u nugul yahay). Waxyaabaha kale waxay noqon karaan kuwo muhiim ah sida dhiirigelinta colaadda ama kuwo ka sii muhiimsan, iyadoo ku xiran kiiska.

Waxaan ku soo gabagabeynay in habka ugu wanaagsan uu yahay in la xoojiyo qaabka sii xumeynta xukunka ee jira iyada oo loo marayo dib-u-habeyn bartilmaameedsan.

Xoojinta sharciga hadda jira: talooyinkeenna

Waxaan u maleyneynaa in qaabka sharciga ee hadda jira - qaabka sii xumeynta xukunka - uu yahay habka saxda ah. Si kastaba ha ahaatee, waxaa loo baahan yahay isbeddello qaar si loo hubiyo in dembiga ku salaysan cadaawadda si joogto ah loo aqoonsado, loo duubo oo uu wax ka qabto nidaamka cadaaladda. Isbeddelladani waxay sidoo kale ka caawin doonaan Booliska iyo Asluubta inay si habboon ula macaamilaan dembiilayaasha dambiyada nacaybka iyo inay taageeraan go'aan qaadashada dowladda si ay tallaabo uga qaadaan dambiyada nacaybka.

Samee calan maxkamadeed oo loogu talagalay dembiyada ku salaysan cadaawadda

Waxaan kugula talineynaa in la abuurdo calan dambiyada nacaybka ah nidaamka diiwaanka maxkamadda. Tani waxay u digaysaa garsoorayaasha in dambi laga yaabo inuu sababay cadaawad. Marka la xukumayo, garsooruhu wuxuu go'aan ka gaari lahaa caddaymaha la soo bandhigay in dambigu uu dhab ahaantii sababay cadaawad, haddii uu sidaas yahayna, waxaa looga baahan doonaa inuu si rasmi ah u diiwaangeliyo taas.

Diiwaankan rasmiga ah wuxuu la macno yahay in, kiisas kasta oo mustaqbalka ah oo ku lug leh isla dembiilaha, maxkamaduhu ay ka warqabaan dambigii hore

ee ay ku kaceen ee cadaawad ku salaysan. Tani waxay saameyn kartaa in dambiilaha lagu sii daayo damaanad ama sida loo xukumo. Waxaan sidoo kale kugula talineynaa in diiwaanka maxkamadda lala wadaago Booliska iyo Asluubta. Tani waxay ka caawin doontaa hay'adahaas inay aqoonsadaan qaababka dhaqanka oo ay si habboon uga jawaabaan si loo yareeyo khatarta ah in dembi kale oo cadaawad ku salaysan uu dhaco. Tusaale ahaan, Booliisku waxay go'aansan karaan inay dacwad ku soo oogaan qofka haddii uu mar kale galo halkii ay ka siin lahaayeen digniin. Sixitaanku wuxuu siin karaa dambiilaha taageero dhaqan celin oo ku habboon wuxuuna qaadi karaa tallaabooyin lagu ilaalinayo xubnaha shaqaalaha ama maxaabiista kale ee laga yaabo inuu dambiiluhu bartilmaameedsado.

Calanka maxkamaddu wuxuu hagaajin doonaa xogta qaranka, taasoo u oggolaanaysa falanqaynta jawaabta nidaamka caddaaladda ee dambiyada nacaybka. Tani waxay taageeri doontaa go'aan qaadashada dowladda iyo kalsoonida dadweynaha ee nidaamka caddaaladda. Waxaan kugula talineynaa in xogtan ay daabacdo Wasaaradda Caddaaladda, iyo in Booliisku ay daabacaan xogta ay ururiyaan ee ku saabsan dambiyada nacaybka ee la soo sheegay.

Garsoorayaasha waxay ka dalbanayaan garsoorayaasha inay si cad wax uga qabtaan cadaawadda marka ay go'aannada xukunka qaadaan

Waxaan kugula talineynaa in garsoorayaasha laga rabo inay ku sheegaan go'aannadooda xukunka marka ay u arkaan cadaawaddu inay tahay arrin dhiirrigelin leh.

Tani waxay gacan ka geysan doontaa in la xaqiijiyo dhibanayaasha iyo bulshooyinka ay dhibaataadu saameysey in la aqoonsaday. Waxay sidoo kale farriin u diri doontaa dadweynaha in dambiyada nacaybka ah aan la aqbali karin waxayna taageeri doontaa kalsoonida dadweynaha ee nidaamka caddaaladda.

Caddaynta iyo xoojinta cadaawadda sii xumeysa

Waxaan sidoo kale kugula talineynaa isbeddello ku yimaada ereyada cadaawadda sii xumeysa ee jirta si loo caddeeyo saameynteeda.

Waxaan kugula talineynaa inaad meesha ka saarto shuruudaha ah in dambiiluhu uu rumaysto in dhibbanuhu uu leeyahay sifo la ilaaliyo. Tani waxay hubin doontaa in qodobka sii xumeynaya uu khuseyn karo, tusaale ahaan, meesha dhibbanaha la bartilmaameedsanayo sababtoo ah xiriirkooda, laakiin aan la lahayn xubinimadooda, kooxda la beegsaday (sida dhakhtar bixinaya daryeel jinsi-beddele) ama uu yahay qof aan waxba galabsan. Dembigu wali wuxuu u baahan doonaa inuu dhiirrigeliyo cadaawadda loo qabo koox dad ah oo leh sifo caadi ah oo waarta.

Waxaan sidoo kale kugula talineynaa inaad ku darto 'jinsi' liiska astaamaha la ilaaliyo ee qodobka sii xumeynaya. Tani waxay hubin doontaa in sharcigu cad yahay in xadgudubka ay dhiirigeliso cadawtinimada haweenka loola dhaqmo sidii dambi nacayb ah.

Taageer isbeddelka sharciga iyada oo loo marayo hagitaan iyo tababar

Waxaan kugula talineynaa hagitaan iyo tababar saraakiisha booliiska iyo xeer-ilaaliyeyaashu si loo hubiyo in lala socodsiiyo wax kasta oo isbeddel ah oo ku yimaada sharciga natijada dib-u-eegistayada.

Sidoo kale waa in la tixgeliyaa horumarinta hagitaan iyo tababar garsoorayaasha ku saabsan wax kasta oo isbeddel ah oo lagu sameeyo sharciga.

Waxa xiga ee dhici doona

Waxaan nahay hay'ad madax-bannaan oo Crown ah. Doorkayagu waa inaan dib u eegno sharciga Aotearoa New Zealand oo aan talooyin u gudbino Dowladda si loo hagaajiyo. Guddiga Sharcigu ma laha awood uu wax uga beddelo sharci ama uu u sameeyo siyaasad.

Talooyinkayaga, iyo sababaha loo sameeyay, waxaa si faahfaahsan loogu qeexay warbixin kama dambays ah oo loo dirayo Dowladda. Dowladdu waxay tixgelin doontaa taladayada waxayna go'aan ka gaari doontaa inay hirgeliso talooyinkeenna.

Address: Level 9, Solnet House, 70 The Terrace, Wellington 6011

Postal: PO Box 2590, Wellington 6140

Telephone: 0800 832 526

Email: com@lawcom.govt.nz
